

Veřejná správa

Ing. Jaroslava Syrovátková Korupce ve veřejné správě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1

Korupce ve veřejné správě

Korupci lze charakterizovat jako zneužití postavení nebo funkce k osobnímu prospěchu - v politice, veřejné správě a hospodářství, spojené s porušením principu nestrannosti při rozhodování, motivované snahou po zisku.

2

Korupce ve veřejné správě

Korupce je projevem chyby v rozhodovacím (řídícím) procesu.

Součástí korupčního vztahu je vždy ten, kdo rozhoduje, jeho moc odchylovat se od stanovených pravidel, výměna takto vychýleného rozhodnutí za výhodu, a nesprávnost (protiprávnost, amorálnost) tohoto vztahu výměny.

V širším smyslu je třeba chápat korupci jako projev přirozené lidské vlastnosti obcházet oficiální pravidla.

3

Korupce ve veřejné správě

Formy korupce:

- **drobná každodenní korupce** protekcionářství státní správy a samosprávy na úrovni měst, obcí, okresů, krajů i celostátních orgánů a dalších úřadů a institucí spojených s rozhodováním a výkonou mocí (poplatky, daně, cla, pokuty, posudky, rozhodnutí, vyjádření apod.), v oblasti obchodu a služeb (zajištění nadstandardních služeb) a zvláštní samostatné oblasti - zdravotnictví,

4

Korupce ve veřejné správě

- **velká hospodářská korupce** - korupční jednání v souvislosti s privatizací a restrukturalizací velkých průmyslových společností v jednotlivých regionech, v místech soustředění velkého, zahraničního kapitálu a v místech, kde dochází k rozhodování o přidělování státních zakázek nebo státních dotací a subvencí, tj. u institucí s touto rozhodovací pravomocí.

5

Korupce ve veřejné správě

- Index vnímání korupce (Corruption Perception Index, CPI) se zaměřuje na názory expertů. Odráží názory informovaných pozorovatelů a jejich vnímání existence korupce mezi vysokými vládními představiteli a politiky.

6

Korupce ve veřejné správě

- České republice je přisuzována hodnota indexu 5,2, kterou sdílí společně s Itálií. Např. Slovensko s indexem 4,9 obsadilo 49. místo. Nejlepší umístění získala ČR v roce 1999, kdy obsadila 37. místo.

7

Korupce ve veřejné správě

- Globální barometr korupce - Global corruption barometr (GCB) sleduje názory veřejnosti a její zkušenost s tzv. „drobnou“ korupcí a s jejím dopadem na každodenní život.

8

Korupce ve veřejné správě

- Otázky v průzkumu zkoumají, které instituce veřejnost považuje za nejvíce zkorumpované, které oblasti života jsou nejvíce postižené korupčními praktikami.

9

Korupce ve veřejné správě

- Průzkum odráží názor veřejnosti na možný vývoj korupce v budoucnu a na účinnost opatření příslušných vlád v boji proti korupci. Barometr rovněž poskytuje poznatky o zkušenostech občanů s úplatkářstvím.

10

Korupce ve veřejné správě

- Index plátců úplatků - Bribe Payers Index (BPI) byl zaveden v roce 1999 a hodnotí přední exportující země světa podle toho, jak jsou jejich domácí firmy náchylné k placení úplatků v zahraničí.

11

Korupce ve veřejné správě

- BPI je výsledkem mezinárodního průzkumu prováděného Transparency International agenturou pro Gallup International Associations ve vybraných zemích světa. Česká republika nebyla zatím mezi tyto země zařazena.

12

Korupce ve veřejné správě

- Nízká úroveň korupce je jednou z charakteristik „civilizované ekonomiky“. Česká republika se proto za plně civilizovanou považovat nemůže.
- U většiny vyspělých zemí totiž dosahuje index CPI téměř dvojnásobně lepší úrovně v porovnání s ČR.

13

Korupce ve veřejné správě

- České právní normy pojem korupce neznají. V české legislativě není zákon, který by definoval korupci jako trestný čin. Ministerstvo vnitra ČR uvádí statistiky, ve kterých se snaží zachytit korupci na principu tzv. tvrdých dat zaznamenáváním řešených nebo odhalených korupčních trestných činů.

14

Korupce ve veřejné správě

- Mezi projevy korupce v České republice patří především
 - zneužívání pravomoci veřejného činitele,
 - maření úkolů veřejného činitele z nedbalosti,
 - přijímání úplatku, podplácení,
 - nepřímé úplatkářství,
 - porušování závazných pravidel hospodářského styku,
 - podplácení a podvod.

15

Korupce ve veřejné správě

- V ČR se setkáváme jak s drobnou, tak i velkou hospodářskou korupcí. Ve vztahu k mezinárodním subjektům, které podnikají v ČR je to v rámci drobné korupce např. vydávání vstupních víz, územní - stavební rozhodnutí, zápis do Obchodního rejstříku, celní jednání atd.

16

Korupce ve veřejné správě

- Podnikatelé uvádí, že ročně vynakládají na administrativní korupci 4,5 % ze svých celkových ročních příjmů.

17

Korupce ve veřejné správě

- V oblasti velké hospodářské korupce, se v ČR setkáváme s řadou projevů. Mezi ně patří např. to, že velké firmy platí veřejným činitelům za prosazení takové legislativy, která vyhovuje jejich zájmům.
 - Oficiální statistiky uvádí, že více než 65 % firem v ČR dalo alespoň jednou úplatek.
 - Na získání vládní zakázky vynaložily podniky za získání kontraktu 7-9 % jeho hodnoty.

18

Korupce ve veřejné správě

- Transpency International zorganizovala průzkum pod názvem „Globální barometr korupce“ již celkem čtyřikrát. V roce 2007 zahrnoval téměř 63 000 respondentů ze 60 zemí. V České republice byl zkoumán reprezentativní vzorek veřejnosti, přičemž respondenty bylo 492 žen a 508 mužů starších 15 let.

19

Korupce ve veřejné správě

- Podle těchto respondentů je korupce rozšířena rovnoměrně po celém území ČR. Nejčastěji nabízejí úplatky velké české firmy a nejčastěji o ně žádají úředníci centrální správy a úředníci statutárních měst a Prahy.

20

Korupce ve veřejné správě

- Korupce je důsledkem vysoké míry byrokracie a neetického chování úředníků, kteří žádají o úplatky. Korupce je nejrozšířenější ve stavebnictví a veřejných zakázkách. Podle manažerů firma, která uplácí, odvede horší práci než firma, která neuplácí.

21

Korupce ve veřejné správě

- Na otázku „Co je podle Vašeho názoru potřeba udělat, aby se snížila korupce v ČR?“ odpovídali politici i manažeři velmi často shodně:
 - odstranit byrokratické bariéry,
 - zjednodušit legislativu a celý právní systém,
 - snížit nadbytečnou administrativu,
 - liberalizovat podnikatelské prostředí,
 - zjednodušit a zprůhlednit zákony,

22

Korupce ve veřejné správě

- zvýšit vymahatelnost práva,
- zvýšit přehlednost právních předpisů,
- zpřísnit tresty za korupční jednání,
- udělat pořádek v zákonech,
- snížit počet zákonů a zajistit jejich lepší kvalitu a stabilitu,
- vytvářet legislativu s minimální prostorem pro korupci a tuto legislativu dokázat účinně uplatnit.

23

Korupce ve veřejné správě

- Jednou ze základních priorit vlády je v České republice boj proti korupci. Řešení tohoto patologického společenského jevu vychází ze Strategie vlády v boji proti korupci na období 2006-2011.

24

Korupce ve veřejné správě

- Protikorupční linka 199 je jedním z opatření, které Ministerstvo vnitra ČR (MV ČR) připravilo na základě Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2007 až 2011.
- Občané České republiky tak mají možnost snazšího přístupu k bezplatnému právnímu poradenství v případech, kdy se stanou svědky korupčního jednání.

25

Korupce ve veřejné správě

Poradní sbor ministra vnitra pro boj s korupcí byl jmenován dne 6. srpna 2010. Jeho úkolem je především

- nalézání nejvhodnějších podob protikorupčních opatření,
- přijímání stanovisek k protikorupčním návrhům jiných subjektů a
- navrhování dalších protikorupčních opatření
- jdoucích nad rámec platné legislativy v resortu Ministerstva vnitra.

26

Korupce ve veřejné správě

Poradní sbor je složen

- jednak z odborníků **státní správy** (Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Státní zastupitelství),
- ale také ze zástupců **neziskového sektoru** (Oživení, Otevřená společnost) a
- **profesních organizací** (American Chamber of Commerce, Asociace malých a středních podniků a živnostníků), což je významného prvku občanské společnosti, jejíž zapojení je nezbytné pro skutečně efektivní tvorbu a naplňování protikorupční politiky ČR.

27

Korupce ve veřejné správě

Trestní zákoník postihuje korupci pomocí trestných činů s odnětím svobody

- přijetí úplatku: 8 let
- podplácení: 6 let
- nepřímé úplatkářství: 3 roky

28